

Висвітлюється проблема теорії та практики організації профільного навчання учнів старшої школи на базі міжшкільних навчально-виробничих комбінатів як однієї з можливих зовнішніх форм профілізації загальноосвітніх навчальних закладів. Розкрито досвід роботи, основні напрямки, результати діяльності та перспективи організації профільного технологічного навчання на базі Кременчуцького МНВК № 2.

Освещена проблема теории и практики организации профильного обучения старшеклассников на базе межшкольных учебно-производственных комбинатов как одной из возможных внешних форм профилизации общеобразовательных учебных заведений. Раскрыты опыт работы, основные направления, результаты деятельности и перспективы организации профильного технологического обучения на базе Кременчугского МУПК № 2.

Problem of the theory and practice of profiled education of students in the high school of interschool educational-industrial complex as one of the possible external forms of profiling of general education is revealed. Experience, driving directions, results and prospects of the technological profile learning organization based in Kremenchug MNVK number 2 are revealed.

МІЖШКІЛЬНИЙ НАВЧАЛЬНО-ВІРОБНИЧИЙ КОМБІНАТ (МНВК) У КОНТЕКСТІ ПРОФІЛЬНОЇ ШКОЛИ

В. Г. Чемшит, І. Б. Бурмус

XXI століття – це час переходу від індустріального до високотехнологічного інформаційного суспільства. Сьогодні технологізація – об'єктивний процес еволюції освіти, що сприяє вирішенню її якісно нових завдань. Отже, технологічна освіта підростаючого покоління на порозі третього тисячоліття стала необхідною складовою загальної середньої освіти, важливою умовою цілісного й гармонійного розвитку особистості школяра. Упровадження технологічного напрямку профільного навчання сприяє поліпшенню якості технологічної освіти школярів.

Відповідно до Концепції 12-річної середньої освіти в Україні та Концепції профільного навчання у старшій школі з вересня 2010 року розпочнеться обов'язковий перехід старшої школи на профільне навчання.

Нині в Україні профільним навчанням в середньому охоплено понад 66 % старшокласників. На першому місці – природничо-математичний напрям, за яким навчаються близько 142,5 тис. учнів, технологічний – 128 тис. учнів, філологічний – 118 тис., суспільно-гуманітарний – 66 тис., спортивний – 14 тис. та художньо-естетичний – 6,5 тис. [1, с. 5].

У Полтавській області в 2009-2010 н.р. профільним навчанням охоплено 12 501 учнів старшої школи, що становить 67,7 % загальної кількості учнів 10-11 класів (18 453).

За технологічним напрямом навчаються 3 961 учнів (32 %); природничо-математичним – 3 479 учнів (27,8 %); філологічним – 2 850 учнів (22,7 %); суспільно-гуманітарним – 1 941 учнів (15,5 %); спортивним – 186 учнів (1,4 %) та художньо-естетичним – 84 учні (0,6 %).

У Концепції профільного навчання в старшій школі, затвердженій наказом Міністерства освіти і науки України від 11.09.09 р. № 854 зазначено, що однією із зовнішніх форм організації профільного навчання є "міжшкільний навчально-виробничий комбінат (МНВК) – навчальний заклад, який забезпечує потреби учнів загальноосвітніх навчальних закла-

дів у профорієнтаційній, допрофесійній та професійній підготовці" [4, с. 6].

В умовах переходу загальноосвітніх навчальних закладів на новий зміст, структуру і 12-річний термін навчання слід враховувати, що більшість учнів на час закінчення старшої школи стануть повнолітніми і питання своєчасного здобуття професії значно загостриться. Особливо відчутно це торкнеться учнів із найменш захищених, малозабезпечених сімей та молодь, яка закінчить загальноосвітні навчальні заклади з невисоким рівнем знань та не зможе через об'єктивні чи суб'єктивні причини продовжити навчання в навчальних закладах вищих рівнів акредитації. У зв'язку з цим дедалі більше переваг надається системі спеціалізованої підготовки, зокрема на базі МНВК. Адже маючи ту чи іншу спеціальність, діти стають конкурентоспроможними на ринку праці, самостійно можуть заробляти кошти і навчатися за вечірньою чи заочною формами навчання.

У Полтавській області, як і в Україні загалом, відчутна тенденція згортання міжшкільних навчально-виробничих комбінатів: на сьогодні із 13 МНВК (1999 р.) залишилося 5 (Кременчуцький МНВК № 2, Диканський, Карлівський, Козельщинський та Семенівський). На їхній базі здійснюється професійна підготовка понад 3 000 (76 % охоплених технологічним профілем навчання) учнів із 17 ліцензованих професій на рівні Державних стандартів та із 8 спеціальностей ведеться допрофесійна підготовка, профорієнтаційна робота, забезпечується наступність навчання.

Незначний життєвий досвід учня, який отримав базову середню освіту, недостатнє знання ним своїх психофізіологічних та особистісних якостей породжують труднощі при професійному самовизначенні. За результатами моніторингу професійних намірів майбутніх випускників, проведеного обласним центром зайнятості, можна говорити про недостатню поінформованість учнівської молоді про професії та спеціальності, яких потребує ринок праці, про навчальні заклади, де їх можна набути та особливості сучасного виробництва [8, с. 29].

В умовах МНВК старшокласник обов'язково знайомиться з поглибленими варіантами навчальних предметів, а також із майбутніми професіями, до яких відкривається шлях після закінчення школи. Як свідчить психологічний моніторинг, "МНВК захищає 42 % учнів від помилкового вибору, а 58 % учнів переконує у правильному професійному виборі. Випробування себе в професійній діяльності і можливість зміни обраного профілю оберігає учня від психологічних

травм, заощаджує матеріальні і фізичні витрати сім'ї молодої людини" [10, с. 19].

Має значні напрацювання та здійснює вагомий внесок у розвиток технологічної освіти в області Кременчуцький МНВК № 2 (директор Бурмус Іван Борисович).

Заклад спрямований на виконання власного Статуту та Положення про МНВК, "задовольняє потреби громадян, держави і суспільства у поглибленні базової трудової підготовки школярів 8-11 (10-11) класів, здійснює професійне консультування учнівської молоді, організовує її добровільну продуктивну працю та забезпечує реалізацію потреб особистості в отриманні професії і кваліфікації відповідно до її інтересів, здібностей, наявних умов. Комбінат є центром трудової підготовки учнів загальноосвітніх шкіл і може охоплювати різними формами навчання, трудової діяльності не тільки школярів, а й незайняту частину молоді" [9, с. 256].

Комбінат має ліцензію на надання освітніх послуг з одержанням професійної освіти на рівні кваліфікаційних вимог до курсового професійно-технічного навчання із 12 професій: токар, швачка, кравець, водій автотранспортних засобів категорії "BC", водій автотранспортних засобів категорії "B", "C" (курсове професійно-технічне навчання, перепідготовка, підвищення кваліфікації), оператор комп'ютерного набору, помічник вихователя дошкільного закладу, основи підприємницької діяльності, оператор комп'ютерної верстки, секретар керівника (організації, підприємства, установи), слюсар з ремонту автомобілів, слюсар із механоскладальних робіт.

Кременчуцький МНВК – це навчальний заклад, який здатний виконувати функції середнього професійно-технічного навчального закладу для учнів старшої школи.

За період існування (30 років) понад 15 тис. випускників шкіл міста одержали робітничі спеціальності, зокрема: 1980-1981 н.р. – 2 500 учнів із 17 спеціальностей; 1981-1982 н.р. – 1 266 учнів із 15 спеціальностей;... 2003-2004 н.р. – 1 181 учень із 10 спеціальностей; 2005-2006 н.р. – 554 учні із 5 спеціальностей.

У 2009-2010 н.р. професійним навчанням на базі МНВК № 2 охоплено 882 учні із 10 загальноосвітніх навчальних закладів м. Кременчука (31 група) із таких спеціальностей: водій категорій "B" і "C" – 147 учнів; оператор комп'ютерного набору – 168; токар – 45; швачка – 71; кравець – 61; слюсар механоскладальних робіт – 44; автослюсар – 53; вихователь дошкільних закладів – 72 та за курсом "Основи підприємницької діяльності" – 74 учні.

У вечірній час комбінат здійснює курсову підготовку водіїв автотранспортних засобів категорії "В", операторів комп'ютерного набору, секретарів керівника та перепідготовку водіїв з категорії "В" на "ВС".

Крім того, працюють гуртки технічної творчості: "Умілі руки" (слюсарний напрям), "Печворк", "Комп'ютерний дизайн", "Театр мод".

Для колективу МНВК вислів метра французької літератури А.Моруа: "Навчіть ваших дітей одного або навіть декількох ремесел. Ніхто не знає, яким стане світ завтра, але завжди будуть потрібні люди, які вміють працювати руками" став девізом у роботі.

У комбінаті працює лише 18 педагогічних працівників, але це потужний викладацький корпус: 11 мають вищу освіту, 2 – середньо-технічну та 5 – середню спеціальну (із складу майстрів виробничого навчання). Педагоги постійно підвищують свій професійний рівень: 4 мають кваліфікацію "Спеціаліст вищої категорії"; 3 – "Спеціаліст першої категорії", а серед майстрів виробничого навчання один має вищий посадовий оклад.

Для успішної організації професійної підготовки у комбінаті створена достатня матеріально-технічна база. Відповідно до сучасних вимог обладнані комп'ютерний клас, кабінети з автосправи, швейної та токарної, слюсарні майстерні тощо. Для практичного навчання майбутніх водіїв транспортних засобів категорії "В", "С" створено автотранспортний парк із 8 навчальних автомобілів: вантажні-ГАЗ-53 та ГАЗ-52; легкові – ГАЗ-3102 ("Волга"), ВАЗ 1118-110-30 ("Лада" "Калина") та ЗАЗ-1103 ("Славути"). Учні вивчають основи машинобудування, опановують слюсарну справу, будову автомобіля та його ремонт.

Сьогодні однією з провідних тенденцій розвитку освіти є її інформатизація, а отже, діяльність учителя набуває нових характеристик, потребує сучасних умінь.

У 2007 р. всі педагогічні працівники МНВК № 2 успішно пройшли навчання за програмою "Microsoft. Партнерство у навчанні".

У комбінаті широко впроваджуються інформаційно-комунікаційні технології, постійно оновлюється програма навчальних курсів "Оператор комп'ютерного набору" та "Оператор комп'ютерної верстки". Кабінет інформаційно-комунікаційних технологій обладнано шістьма сучасними комп'ютерами, підключеними до Інтернету, шістьма копіювально-розмножувальними апаратами.

У процесі підготовки операторів комп'ютерного набору та операторів комп'ютерної верстки учні вчаться вільно працювати з ОС Windows XP та Vista, оволодівають всіма програмами пакету Microsoft Office та засобами навігації у мережі Internet, створюють власні презентації, web-сторінки та учнівські портфоліо.

У межах навчального закладу здійснюється видавнича і поліграфічна діяльність, розробляються рекламні матеріали.

Підготовка токарів та слюсарів із механоскладальних робіт ведеться в токарній майстерні, де є 30 верстатів (токарно-гвинторізні, свердлильні, фрезерні, заточувальний і токарно-револьверний). Для слюсарних робіт встановлені верстаки, лещата. Майстерня забезпечена контрольно-вимірювальним і слюсарним інструментом у достатній кількості.

Для підготовки швачок і кравців у МНВК № 2 обладнано швейну майстерню, що нараховує 30 швейних машин. Серед них промислові зшивальні машини, краєобметувальні машини (оверлоки), плоскозшивальні та побутові швейні машини.

За спеціальністю "Помічник вихователя дошкільних закладів" учні вивчають питання педагогіки і психології дошкільного виховання, а під час практики проводять з вихованцями розвивальні ігри та заняття з народознавства, знайомлять дошкільнят з українськими народними традиціями. "З любов'ю до дітей" – таку назву мають відкриті залікові заняття учнів 11 класу, які обрали цей профіль.

У комбінаті налагоджено зв'язок із Кременчуцьким педагогічним училищем імені А.С. Макаренка. Учні які навчаються за спеціальністю "Помічник вихователя дошкільних закладів", зараховуються на навчання в педучилище на пільгових умовах за результатами випускного кваліфікаційного екзамена. Традиційно головою екзаменаційної кваліфікаційної комісії є представник педучилища.

Курс "Основи підприємницької діяльності" включає такі розділи: менеджмент, маркетинг, фінансово-кредитне забезпечення підприємницької діяльності, ділові взаємини та етика підприємництва. Тут учні вчаться, як розпочати власну підприємницьку діяльність і дізнаються про секрети успіху в бізнесі.

Значення професії для учня розкривається шляхом участі у суспільно-корисній праці, яку вміло організують майстри виробничого навчання, особливо швейної і токарної справи.

Комбінат закуповує сировину, матеріали. Вироби виготовляються і реалізуються учнями 10 та 11 класів. Швачки виготовляють постільну білизну, чоловічі сорочки, жіночі і дитячі сукні, дитячі комплекти, футболки, майки та багато інших виробів із трикотажного полотна, а для себе шують повсякденний одяг та сукні на випускний бал. Токарі виготовляють болти, гвинти, гайки, шайби, муфти, згони, контргайки тощо. Токарна продукція виготовляється за дрібнооптовими та індивідуальними замовленнями.

Зразки швейної продукції виготовляються на основі вивчення попиту ринку товарів народного споживання. Учні під керівництвом досвідчених майстрів виробничого навчання здійснюють маркетингове та економічне обґрунтування об'єкта проектування, створюють зразки моделей.

Традиційними стали презентації творчих учнівських напрацювань у формі "Театру мод", ярмарків технічної творчості.

Трудова мотивація значно посилюється, якщо продукт праці необхідний не лише самому виробнику, а й іншим людям (подарувати, обміняти, продати).

Зароблені комбінатом кошти витрачаються на зміцнення його матеріально-технічної бази, зокрема у 2009 році відремонтовано приміщення, обладнано кімнати психологічного розвантаження, придбано новий автомобіль "Славута".

У наш час, коли ситуація на ринку праці характеризується невідповідністю між попитом та пропозицією робочої сили, гостро постає питання подолання віддаленості професійного самовизначення учнів від реальних потреб суспільства в кадрах. Аналіз мотивів старшокласників у процесі вибору ними сфери майбутньої професійної діяльності показав, що провідне місце належить мотивам матеріального характеру (62 %), і лише 14 % мають бажання давати користь суспільству. Тільки 40% респондентів-випускників називають конкретні професії, зрідка зазначають нові спеціальності, які з'являються на ринку праці. Усе це свідчить про недостатню обізнаність випускників про професії. Проблема полягає у браку популярності робітничих професій, у яких на сьогодні на ринку праці відчувається гострий попит.

Тому профорієнтаційній роботі в МНВК № 2 приділяється велика увага. Робота здійснюється як під час навчально-виховного процесу, так і в позаурочний час за двома напрямками – робота з батьками та учнями 8-х і 9-х класів, майбутніми учнями МНВК, та робота з учнями 10-х і 11-х класів, які проходять профільну та професійну підготовку з указаних спеціальностей.

Протягом навчального року методист із профорієнтаційної роботи і педагоги, відповідальні за зв'язок із школами, на виховних годинах та батьківських зборах знайомлять учнів і батьків з професіями, на які є попит на ринку праці, та умовами навчання в комбінаті.

У МНВК проводяться дні відкритих дверей за графіком, узгодженим із кожною школою міста. Під час екскурсій всім охочим пропонується тестування на виявлення інтересів і нахилів до різних типів професій, проводяться проф-орієнтаційні консультації, індивідуальні бесіди із залученням практичного психолога. Створений та успішно застосовується комп'ютерний інформаційний комплекс "Світ професій" – максимально ефективний спосіб діагностики індивідуальних особливостей учнів, що дає їм змогу самим визначати свої професійні схильності, отримуючи миттєвий результат.

Психологами застосовується методика багатовимірного опитувальника мотивації учнів, розроблена В.Ф.Моргуном, кандидатом психологічних наук, професором, зав. кафедрою психології Полтавського національного педагогічного університету імені В.Г.Короленка.

Налагоджена система роботи "МНВК – школа – батьки", адже чинник значущості батьків у професійному виборі сучасного учня є визначальним.

Профорієнтаційне значення має організація літньої виробничої практики на підприємствах міста Кременчука, де учні (понад 50 %) працюють у складі трудових колективів протягом червня щорічно. У МНВК налагоджена робота органу учнівського самоврядування.

Значна робота в МНВК проводиться з допрофільної підготовки. Введено профорієнтаційні курси "Людина і світ професій" та спецкурс "Креслення" для учнів

Майбутні слюсарі механоскладальних робіт

8-9 класів, а також " Побудова кар'єри" – для 10-11 класів.

У комбінаті ведеться позаурочна профорієнтаційна робота. Традиційними стали щорічні конкурси професійної майстерності. Кілька останніх років проводиться конкурс "Захист професії". Переможці отримують грошові винагороди, їхні портрети прикрашають "Дошку пошани" комбінату.

Щорічно у комбінаті проводяться тижні профілів, які включають: обов'язковий випуск стінної газети, конкурси рефератів про професію, зустрічі з випускниками комбінату з певної професії, проведення профорієнтаційних та навчальних екскурсій на підприємства (вагонний та колісний заводи, кондитерську фабрику, завод КраЗ), зустріч із учнями шкіл міста та дні відкритих дверей закладу.

Налагоджено зв'язок із міським центром зайнятості. Проведено спільний захід "Ми працюємо для вас". На виконання спільного наказу Міністерства праці та соціальної політики України та Міністерства освіти і науки України "Про впровадження та експлуатацію Програмно-апаратного комплексу "Профорієнтаційний термінал" від 26.08.2008 р.

№ 377/767, обласним та міським центрами зайнятості в загальноосвітніх навчальних закладах № 1, 4, 5, 6, 8, 12, 17, 18, 20, 22, 25, 30 та в МНВК запроваджено профорієнтаційні термінали.

Щорічно проводиться аналіз працевлаштування випускників МНВК. У середньому 25 % випускників продовжують навчання або працевлаштовуються на підприємства за професією, яку опанували в МНВК. Найбільший відсоток працевлаштування – за спеціальностями "Помічник вихователя дошкільних закладів", "водій автотранспортних засобів категорії "ВС" та "Основи підприємницької діяльності". У місті Кременчуці розвинута промисловість, тому з працевлаштуванням особливих проблем немає, але проблема в тому, що молоде покоління ще не розуміє, що рівень життя більшості людей у країні залежить від розвитку промисловості і виробництво зацікавлене у кваліфікованих фахівцях. Наше завдання – допомогти молоді це збагнути.

На базі Кременчуцького МНВК № 2 проводяться обласні науково-методичні семінари для методистів районних (міських) методичних кабінетів, керівників методичних об'єднань учителів трудового навчання, креслення, директорів та методистів МНВК області з проблем удосконалення технологічної освіти, формування конкурентоспроможної особистості в умовах профільного навчання. Колектив МНВК № 2 ділиться своїми напрацюваннями та досвідом роботи з вищезазначених питань.

Педагогічний колектив МНВК наслідує традиції та вшановує пам'ять його засновників та працівників.

Екскурс у минуле – з історії розвитку МНВК № 2

Навчально-виробничий комбінат розпочав діяльність **2 липня 1979 р.** згідно з Постановою бюро Автозаводського райкому компартії України та виконкому районної Ради народних депутатів м. Кременчука від 26 червня 1979 р.

Постановою було ухвалено: "Відкрити з 1 вересня 1979 року на базі приміщення колишньої селищної Ради та учбових кабінетів загальноосвітніх шкіл № 2, 5, 25, 28, 18, 26 майстерні та учбові кабінети навчально-виробничого

Працюють учні-кравчині

комбінату за профілями: деревообробка (верстатник, столяр-складальник); будівельний (штукатур-маляр, муляр-монтажник); оператор хімічного виробництва; металообробка (токарь, слюсар, фрезерувальник); електротехніка; автосправа; обробка тканин; робітник оцдакас та поштових відділень".

Директором було призначено педагога, працівника системи професійно-технічної освіти Кузуба Миколу Васильовича, зусиллями якого та при підтримці відділу народної освіти було сформовано колектив викладачів та майстрів. Перший навчальний рік для комбінату був важким: створення матеріальної бази, організація навчально-виховного процесу, робота з кадрами, але неспокійний характер директора, його вимогливість до себе і співробітників, ініціатива викладачів та майстрів, допомога базових підприємств сприяли першим успішним результатам.

Кременчуцький райвиконком приділяв значну увагу проблемам комбінату. Так, лише в 1979 – 1980 н.р. автозаво-

дом було передано на баланс комбінату 13 одиниць устаткування для різки металу, інструментів і матеріалів вартістю дві тисячі карбованців та на період учнівської виробничої практики надані робочі місця і закріплені майстри виробничого навчання з кола досвідчених робітників; автобазою № 3 – автомобіль ГАЗ-51; автоколоною 2252 – автомобіль ЗІЛ-130. Крім того, виробничим об'єднанням "Полтавадрев" були виділені матеріали для устаткування робочих місць викладачів та учнів; силами нафтопереробного заводу устатковано хімічну лабораторію; трикотажної фабрики – швейну майстерню; автозаводу, АТП – 16011 й автоколоною 2252 – укомплектовані кабінети з будови автомобіля та правил дорожнього руху.

Перше засідання Ради бригадирів відбулося 3 жовтня 1979 року, що стало початком роботи учнівського самоврядування. Головне завдання Ради бригадирів – це організація змагання учнівських бригад, виховання в усіх членів бригад відповідального ставлення до праці, виробничої дисципліни і суспільного життя колективу. Кожної чверті підбивалися підсумки змагання учнівських бригад.

Найважливішим завданням НВК була профорієнтаційна робота, яка проводилася спільно зі школами, підприємствами та профтехучилищами. Було обладнано кабінет з профорієнтації, розроблялися спільні заходи з підприємствами та профтехучилищами.

У 1980-1981 н.р. в МНВК навчалось вже 1 285 учнів за 10 спеціальностями. Було проведено першу атестацію випускників 10-х класів на присвоєння кваліфікаційного розряду. Із 638 учнів 92 % (592 учні) склали екзамени на "4" і "5", а 612 учнів (95,9 %) атестовано з присвоєнням I розряду. Організація позакласної та гурткової роботи сприяла трудовому вихованню учнів і розвитку їх технічного й творчого мислення.

За 2 роки роботи комбінату учнями виконано робіт на 88 856 крб. У 1980-1981 н.р. було придбано 20 одиниць металоріжучого устаткування, 2 автомобілі, макет місцевості, діючу модель світлофора, навчальну і довідкову літературу, переобладнано токарну майстерню, лабораторію хімічного аналізу, обладнано кабінет контролерів-касірів, швейну майстерню. Силами учнів будівельних професій реконструйовано і відремонтовано будинки під кабінети і майстерні загальною площею 400 м², переобладнані кабінети контролерів-касірів, автосправи, виготовлено і обладнано пульт управління робоче місце викладача автосправи, закладено фундамент під будівництво

гаража на п'ять боксів. Заробітна плата учнів складала 8 118 крб.

Кожного року підбивалися підсумки соціалістичного змагання між колективами Автозаводського і Крюківського МНВК. "За підсумками соціалістичного змагання, – писала газета "Кременчуцька зоря" в замітці "Першість за автозаводцями", – перше місце вдруге посіли автозаводці в питаннях зміцнення матеріальної бази та виконання виробничих замовлень базових підприємств, а також в наданні допомоги сільському господарству у виконанні Продовольчої програми".

Другого липня 1989 р. комбінат святкував свій десятирічний ювілей. Упродовж 10 років навчено 5 499 учнів-старшокласників за 17 спеціальностями, з них 4 175 учням присвоєно кваліфікацію з врученням свідоцтв. Після закінчення школи пішли працювати і навчатися за набутою спеціальністю 1 994 учні.

У березні 1990 року відбулася довгоочікувана подія – у комбінаті введено в експлуатацію новий корпус навчально-виробничих майстерень.

Як бачимо, МНВК відіграють вирішальну роль у організації профільного навчання, розвитку технологічних компетентностей (досвід, освіченість, ерудованість учня у сфері виробничих технологій, у різних видах предметно-перетворювальної діяльності тощо), сприяють формуванню рефлексивної моделі професійного самовизначення, яка, на відміну від адаптованої, дає учневі змогу усвідомити, оцінити, випробувати, реалізувати та спрогнозувати свої можливості й обрати успішну професію після закінчення школи.

Досвід і результати діяльності Кременчуцького МНВК № 2, зміст і структура розв'язуваних ним завдань сприяють ефективному розвитку теоретичних знань, трудових дій та їх взаємодії у формуванні професійних намірів школярів, передбачають обов'язкове здійснення після завершення навчання у старшій школі професійного самовизначення випускників та дають цілісне уявлення про реальні і перспективи організації профільного навчання на базі МНВК.

Обґрунтовані і перевірені 30-річною практикою дидактичні умови формування усвідомлення значення правильного вибору напряму майбутньої професійної діяльності є дієвим засобом подолання віддаленості професійного самовизначення учнів від реальних потреб суспільства в кадрах під час профільної підготовки старшокласників.

Теоретично обґрунтована та керована практикою система профорієнтації учнів,

працевлаштування та організації подальшої неперервної освіти випускників переконливо засвідчує дієвість вирішення педагогічним колективом МНВК № 2 м. Кременчука актуальних для особистісно орієнтованої системи освіти проблем.

Описаний досвід профільного та професійного навчання старшокласників впроваджується як МНВК, так і закладами освіти області, адже педагогічні колективи Полтавщини усвідомлюють, що "особистість повинна пристосовуватися до нових потреб ринку праці, оперувати й управляти інформацією, активно діяти, швидко приймати рішення, вибудувати власну життєву траєкторію" [3, с. 5].

Індивідуальна життєва і освітня траєкторія – це персональний шлях реалізації особистісного потенціалу кожного учня. Творчо проектуючи своє життя, розробляючи і здійснюючи індивідуальний життєвий сценарій, особистість опановує не лише необхідні знання, а й компетентність, і зрештою, можливо, найвище мистецтво – мистецтво жити.

Автори-укладачі: К. М. Муліка, В. Г. Чемшит. – Полтава : ПОІППО, 2009. – 64 с.

9. Книга вчителя трудового навчання : довідково-методичне видання / Упоряд. Н. Б. Лосина, В. М. Терещук. – Харків : ТОРСІНГ ПЛЮС, 2006. – 608 с.

10. Панок В. Г., Рудь Г. В. Психологія життєвого шляху особистості : Монографія / В. Г. Панюк, Г. В. Рудь. – К. : Ніка-Центр, 2006. – 280 с.

11. Цина А. Організація технологічної освіти в умовах профільної школи // Трудова підготовка в закладах освіти. – 2010. – № 3. – С. 19.

12. Цина А. Зміст технологічної освіти в умовах профільної школи / А. Цина // Трудова підготовка в закладах освіти. – 2010. – № 1. – С. 22.

Стаття надійшла в редакцію 10.05.2010 ■

ЛІТЕРАТУРА

1. Дятленко С., Шестаківський Л. Міжшкільний навчально-виробничий комбінат – центр підготовки до життя // Освіта України. – 14 серпня 2009. – № 59-60. – С. 5.

2. Клепко С. Сума технологій для всіх українців, або Освіта як критична метатеchnологія // Управління освітою. – 2007. – № 1.

3. Формування ключових життєвих компетентностей у процесі профільного навчання / упоряд. Л. Ф. Пашко та ін. – Полтава : ПОІППО, 2009. – 143 с.

4. Концепція профільного навчання у старшій школі // Трудове навчання. – 2010. – № 4. – С. 3-7.

5. Коберник О., Сидоренко В. Концепція технологічної освіти загальноосвітніх навчальних закладів України (проект) // Трудова підготовка в закладах освіти – 2010. – № 6. С. 3.

6. Профорієнтаційна робота зі школярами в умовах профільного навчання: науково-методичний посібник для вчителя / Мельник О. В., Уличний І. Л. / за ред. О. В. Мельника. – К. : Педагогічна думка. – 2008. – 128 с.

7. Формування конкурентоспроможної особистості на уроках трудового навчання і технологій: Методично-практичний посібник / Упор. Чемшит В. Г. – Полтава : ПОІППО. – 2009. – 124 с.

8. Роль професійної орієнтації учнівської молоді області на здобуття актуальних на ринку праці професій та спеціальностей /